GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA: BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE DI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.

România şi străinătate:

Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ:

la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNŢIURILE:

O seriă garmond 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 240 — Duminecă, 1 (13) Noemvre. — 1887.

Braşovŭ, 31 Octomvre 1887.

Nu e ḑi lăsată de Dumneḑeu, ca sĕ nu cetimŭ în foile Ungurilorŭ dela putere, că statŭ mai liberalŭ şi mai dreptŭ faţă cu popórele sale, ca celŭ guvernatŭ de Tisza Kalman, nicĭ că se mai află pe totŭ rotogolulŭ pămêntului; nu trece o singură ocasiune, câtŭ de neînsemnată ar fi, ca sĕ nu strige în gura mare, că Ungurii suntŭ purtătorii civilisaţiunei şi că aicĭ la hotarele Orientului ei au întemeiatŭ, organisatŭ şi consolidatŭ unŭ statŭ alŭ dreptului şi alŭ culturei, care ţine pasŭ cu statele înaintate ale Occidentului.

Décă, intrândŭ în vorbă cu aceştĭ copii rĕsfăţaţĭ ai regimului ungurescŭ, le adresezĭ întrebarea, că óre cum se póte întêmpla, că într'unŭ statŭ, cum pretindŭ ei, atâtŭ de dreptŭ şi de liberalŭ faţă cu popórele sale, astăḑĭ nu mai póte încăpé nicĭ unŭ Românŭ într'o funcţiune publică, îţĭ rĕspundŭ cu fruntea încreţită: Vina lorŭ este, de ce nu învaţă „limba statului?“

Sĕ lăsămŭ unŭ momentŭ cestiunea dreptului de limbă în suspenso şi sĕ cercetămŭ, décă în adevĕrŭ necunoscinţa limbeĭ statului este causa, că nu se mai póte împărtăşi nicĭ unŭ Românŭ de dreptatea şi de liberalismulŭ, care se pretinde că se revarsă cu profusiune asupra poporaţiunei statului?

Suntŭ o mulţime de Românĭ bine instruiţĭ, bine calificaţĭ şi apţĭ în tóte privinţele de a ocupa funcţiunĭ publice şi carĭ pe lângă tóte aceste aptitudinĭ cunoscŭ perfectŭ limba maghiară; de ce nu mai potŭ străbate aceştia de dróia candidaţilorŭ ungurĭ, botezaţĭ şi nebotezaţĭ, la câte unŭ postŭ fiă câtŭ de neînsemnatŭ?

Cum vine că astăḑĭ şi cei mai muncitorĭ, mai diligenţĭ şi mai aşeḑaţĭ amploiaţĭ de naţionalitate română, carĭ ocupă icĭ colo nisce funcţiunĭ fórte modeste la administraţiă, pe la judecătorii, pe la oficiile postale etc. suntŭ prigoniţĭ, maltrataţĭ şi delăturaţĭ în modulŭ celŭ mai neumanŭ, rĕmâindŭ pe strade cu familii grele şi trebuindŭ de desperare sĕ ia lumea în capŭ?

Vomŭ aduce unele esemple din cele mai recente, ca sĕ nu ni se ḑică, că susţinemŭ nisce lucrurĭ neadevĕrate.

In comitatulŭ Sĕlagiului, în comuna Goroslĕulŭ mare de lângă Someşŭ, a fostŭ alesŭ la 1884 unŭ notarŭ de cercŭ de naţionalitate românŭ. Patru anĭ de ḑile acestŭ notarŭ şi-a împlinitŭ îndatoririle sale spre mulţămirea generală a poporaţiunei cercului sĕu, dovedindŭ în tóte privinţele aptitudinea sa şi avêndŭ cea mai bună calificaţiune. Elŭ era însĕ alesŭ numai provisorŭ în loculŭ unuia, care a fostŭ destituitŭ pentru neregularităţĭ în oficiu, şi în 24 Octomvre anulŭ curentŭ avea sĕ fiă după lege noua alegere pentru ocuparea definitivă a acestui postŭ.

Ce se întêmplă însĕ? Acestŭ bravŭ şi conscienţiosŭ notarŭ românŭ nicĭ n'a mai fostŭ pusŭ în candidaţiă de către fisolgăbirĕulŭ de acolo şi acesta nu s'a sfiitŭ a anunţa, ca preşedinte alŭ comisiunei, că deórece *notarulŭ este de origine română, n'a mai putută fi pusŭ în candidaţiă.*

Şi fiindŭ vorba odată de naţionalitate ca causă de împedecare, credeţĭ că în loculŭ lui s'a candidatŭ unŭ Ungurŭ? Nicĭ pomenire, voinicosulŭ solgăbirĕu a aflatŭ cu cale a deschide cariera unui Evreu, care trece înaintea lui de patriotŭ şi a cărui origine nu mai formézǎ adĭ nicĭ unŭ impedimentŭ.

Vĕḑêndŭ alegĕtorii aceste miserabile uneltirĭ ale solgăbirĕului, s'au indignatŭ şi s'au mâhnitŭ în aşa mĕsură, încâtŭ n'au mai voitŭ sĕ ia parte la alegere şi protestândŭ au părăsitŭ sala. Numai unŭ alegĕtorŭ evreu cu unulŭ din concurenţii evrei, care nicĭ n'avea dreptulŭ electoralŭ, au rĕmasŭ în sală cu solgăbirĕulŭ. Atuncĭ acestŭ paşă mititelŭ alŭ comitatului s'a ridicatŭ de pe scaunulŭ sĕu şi cu voce tare a proclamatŭ pe unulŭ din Evreii candidaţĭ ca *„alesŭ cu aclamaţiune“*.

Pe când se întêmpla acésta în sală, alegĕtorii din afară desbăteau cu multă amărăciune casulŭ acesta de nedreptate strigătóre la cerŭ şi înjurau pe solgăbirĕu, care n'avŭ nicĭ atâta inimă ca sĕ ia în consideraţiune că, pe lângă perfecta cualificare, Românulŭ mai era şi unŭ omŭ chinuitŭ şi sĕracŭ, fiindŭ tată de familiă cu şése copii. Vorbeau bieţii ómenĭ şi de împrejurarea că acestŭ Românŭ, înainte de a ocupa postulŭ provisorŭ de notarŭ, care l'a purtatŭ cu onóre timpŭ de patru anĭ, a fostŭ şése anĭ învĕţătorŭ la o scólă de statŭ unguréscă.

In faţa unui asemenea casŭ, care nu este nicĭdecum singuraticŭ, întrebămŭ: mai póte fi vorba de lipsa de cunoscinţă a limbei maghiare ca pedecă pentru ocuparea de funcţiunĭ publice? Nu este învederatŭ, că avemŭ de a face aicĭ cu o despoiare din cele mai barbare a cetăţénului meritatŭ de mijloculŭ de a-şĭ puté câştiga şi elŭ în modŭ cinstitŭ şi folositorŭ pentru binele publicŭ *pânea de tóte ḑilele?*

Unde, în ce statŭ, care are pretenţiunea de a fi numĕratŭ între statele civilisate, se mai póte întêmpla ca *sĕ i se ia cetăţénului muncitorŭ şi onestŭ într'unŭ modŭ atâtŭ de crudŭ pânea din gură?* unde s'a mai auḑitŭ ca organele administraţiunei sĕ procédă cu atâta neruşinare faţă cu unŭ omŭ cu merite? cine a mai vĕḑutŭ atâta barbariă ca unŭ amploiatŭ vrednicŭ sĕ fiă scosŭ din oficiu şi espusŭ peirei de fóme cu tótă familia sa, pentru că solgăbirĕulŭ îi placŭ mai bine ochii unui Evreu veneticŭ şi netrebnicŭ?

Şi spre a nu apare nicĭdecum parţialĭ în împărtăşirile nóstre observămŭ, că notiţa despre acestŭ casŭ înfiorătorŭ amŭ luat'o dintr'o fóiă, care nu se distinge nicĭdecum prin simpatii faţă cu poporulŭ românŭ, din clericalulŭ „Magyar Allam“ (Nr. 294 dela 4 Noemvre). Décă chiar şi acéstă fóiă, care emulézǎ cu celelalte foi ungurescĭ în uneltirile de maghiarisare, se scandalisézǎ de-o asemenea procedere a paşalelorŭ din comitate, atuncĭ ce sĕ mai ḑicemŭ noi?

Spre ilustrarea afirmărei nóstre, că adĭ au ajunsŭ lucrurile acolo sub stăpânirea lui Tisza, încâtŭ umblă organele guvernului ca lupii flămânḑĭ prin comitate cu scopŭ de a lua din gura Românului bucătura de pâne, ce este şi elŭ în dreptŭ a-o pretinde după atâtea jertfe ce le aduce pentru acestŭ statŭ, spre ilustrarea acestei afirmărĭ, ḑicemŭ, vomŭ mai aminti unŭ casŭ fórte semnificativŭ, care ni s'a împărtăşitŭ din comitatului Bihorului.

In comuna Budulésa, lângă Beiuşŭ, comitatulŭ Bihorului, unŭ notarŭ de cercŭ românŭ, omŭ de omeniă, diligentŭ şi bine calificatŭ, a fostŭ multŭ persecutatŭ de solgăbirĕulŭ ungurŭ de acolo, din causă că nu-lŭ putea suferi pentru că era Românŭ. Acestŭ solgăbirĕu a făcutŭ ca notarulŭ sĕ fiă suspendatŭ din postulŭ sĕu, aşa că omulŭ fiindŭ lipsitŭ de mijlóce, a trebuitŭ sĕ îşĭ vêndă totŭ ce mai avea. Intr'aceea dovedindu-se nevinovăţia lui, a fostŭ restituitŭ în postŭ. P'atuncĭ îi mai rĕmăseserĕ din tótă mica sa avere, mişcătóre şi nemişcătóre, numai patru purcei. Solgăbirĕulŭ trecêndŭ, tocmai în ḑiua în care avea sĕ fiă reabilitatŭ notarulŭ românŭ, pe lângă locuinţa lui şi aflândŭ că purceii erau ai lui, a datŭ ordinŭ ca doi din ei sĕ fiă duşĭ în curtea sa, pentru trebuinţele lui.

Fapta acésta a solgăbirĕului într'atâta a mâhnitŭ pe sĕrmanulŭ notarŭ, încâtŭ într'unŭ accesŭ de supĕrare nespusă s'a încuiatŭ într'o odaiă şi s'a împuşcatŭ.

Notarulŭ se numea Mangra, ér solgăbirĕulŭ este şi adĭ tare şi mare şi se numesce Beliczey.

Étă aşa mergŭ lucrurile în statulŭ guvernatŭ de Tisza Kalman. Vorbescŭ fariseii dela putere când se trateză — de ocuparea funcţiunilorŭ publice — de ideia de statŭ, de limba statului, de patriotismŭ şi Dumneḑeu mai scie ce şi în realitate se tractéză numai de despoiarea cea mai barbară a bietului Românŭ, e vorba numai de a'i lua pânea din gură, pânea ce şi-o agonisesce cu muncă onestă şi curată şi ce e şi elŭ în dreptŭ a-o pretinde dela statŭ.

Mai potŭ susţine cei dela putere, că aicĭ trăimŭ într'unŭ statŭ de dreptŭ şi de cultură, când se petrecŭ aprópe ḑilnicŭ asemenĭ barbarii?

Scrisorĭ de aderinţă adresate generalului Traianŭ Doda.

Ilustrisime domnule Generalŭ! Venindu-ne şi nouĕ la cunoscinţă bărbătesculŭ şi românesculŭ pronunciamentŭ, ce l'ai făcutŭ dietei, Iţĭ trimitemŭ felicitările nóstre, pe lângă deplina recunoscinţă, că ai descoperitŭ Europei deplorabila situaţiă, în carea e adusŭ poporulŭ românŭ, şi ai arĕtatŭ, prin ce mĕsurĭ drastice l'au scosŭ din legislaţiuuea ţĕrii. Te asigurămŭ, că-Ţĭ suntemŭ aderenţĭ întru tóte.

Vranĭ, in 23 Octomvre 1887.

Iosifŭ Tămăşelŭ, parochŭ in Vranĭ; Pavelŭ Roşu, parochŭ; Ioanŭ Miclea, comerciantŭ; Ioanŭ Chreţu, Păunŭ Atnagea, Mate'u Munteanu, Nicolae Miterŭ, Toma Boraciu, Toma Irimie, Nistorŭ Munteanu, Toma Munteanu, Pavelŭ Miterŭ, Ioanŭ Munteanu, Martin Balmezŭ, Martinŭ Chreţu, Pavelŭ Petrişorŭ, Damaschin —, Martinŭ Atnagea, Toma Surlaşŭ, tutorŭ.

Ilustrisime domnule Generalŭ Traianŭ Doda deputatŭ dietalŭ! Subscrişilorŭ venindu-ne la cunoscinţă epochala declaraţiune a Ilustrităţii Tale din 10 Octomvre 1887 prin care v'aţĭ declaratŭ înaintea dietei că: „nicĭ la lucrările ei nu participaţĭ nicĭ dela mandatŭ nu renunţaţĭ,“ ca alegĕtorĭ ai cercului electoralŭ Caransebeşiu ne declarămŭ: că pasulŭ făcutŭ prin literile Ilustrităţii Tale, din partea nóstră este deplinŭ aprobatŭ şi consimţimŭ întru tóte cu Ilustritatea Ta.

Te asigurămŭ, Ilustrissime, că corupţiunea ei amăgirea nicĭ când nu va întra în inimile grănicerilorŭ şi Almăjenilorŭ Tĕi, alŭ cărorŭ ostaşŭ şi conducĕtorŭ ai fostŭ şi vei rĕmâné Ilustritatea Ta.

Décă de 100 de orĭ s'ar rĕnduì alegere în cerculŭ Caransebeşului, noi totŭ de atâtea orĭ vomŭ rĕmâné pe lângă persóna Ilustrităţii Tale; ér la casŭ că vei fi eschisŭ din candidare, la sfatulŭ Ilustrităţii Tale, vomŭ alege totdéuna astfelŭ de bărbatŭ, care va lupta în contra corupţiunii şi va arăta, că pentru cerculŭ Caransebeşiului nu există mijlocŭ de corupţiune.

Sĕ trăcscĭ la mulţĭ anĭ mântuitorule şi conducĕtorule, alesule alŭ nostru deputatŭ dietalŭ.

Borlovenii-vechĭ, 24 Octomvre v. 1887.

Alegĕtorii comunei Borlovenii-vechĭ: Iosifŭ Boldea, preotŭ; Iancu Boloacă, Gavrilă Ciolanŭ, Meina Boldea, Pavelŭ Enea, Iancu Roscobanŭ, George Moţoiu, Antonie Samela, Petru Molinŭ, Mieşa Drăgilă, Mihaiu Cernescu, Popoviciu, Constantinŭ Jianu, Pavelŭ Boldea, Simeonŭ Boldea, Ilie Borchescu, vice-jude Ioanŭ Serafinŭ, jude com. George Babeu, Iosifŭ Ţinineu, Ilie Moica, Cusma Imbrescu, Alimpie Zamela, Pavelŭ Banoşŭ, Ioanŭ Bojinescu, Petru Babeu, Martinŭ Imbrescu, Climentŭ Careba, Maximŭ Lupşescu, Climentie Moica, neguţătorŭ; Ilie Babeu, Ioanŭ Bozoacă, Ioanŭ Lupşescu, Dionisie Ciolanŭ, Ioanŭ Imbrescu, Enea Mihailŭ, Ioanŭ Jurchescu, Vasilie Piştolŭ, Pavelŭ Piştolŭ, Alexiu Imbrescu, Ilie Piştolŭ, Pavelŭ Ciolanŭ, Pavelŭ Jurchescu, Nana Zamela, Zaharie Moica, Constantinŭ Gorju, Ilie Lupşescu, Pavelŭ Boldea, invĕţătorŭ; Lazarŭ Rusmirŭ, Irimie Gerjoba, Avramŭ Imbrescu, Mihailŭ Mengiu.

Móra cu vaporŭ de vălțuitŭ (becheluit) a lui Martin Fromm în Brașovŭ.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 10 Noemvre st. n. 1887.

Rentă de aurŭ 5%	— —
Rentă de hârtiă 5%	99.40
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	149 25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	97 20
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	— —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	113 |
Bonurĭ rurale ungare	104.75
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.55
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	104.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.—
Bonurĭ rurale transilvane	104 25
Bonurĭ croato-slavone	104 25
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	99.25
Imprumutulŭ cu premiu ung.	123.—
Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	123.20
Renta de hârtiă austriacă	87.45
Renta de arg. austr.	82.70
Renta de aurŭ austr.	112 —
Losurile din 1860	135.—
Acțiunile băncei austro-ungare	889 —
Act. băncei de creditu ung.	285.25
Act. băncei de creditŭ austr.	279 50
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.93
Napoleon-d'orĭ	9.92
Mărcĭ 100 împ. germ.	61 50
Londra 10 Livres sterlinge	125 25

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 25 Octomvre st. v. 1887.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	$93^1/_2$	$9i^1/_2$
Renta rom. amort. (5%)	96—	97—
» convert. (6%)	91—	92—
Impr. oraș. Buc. (20 fr.)	34—	36—
Credit fonc. rural (7%)	105—	106—
» „ „ (5%)	$91^3/_4$	$92^1/_4$
» » urban (7%)	103—	104—
» » » (6%)	96—	97—
» » » (5%)	$87^1/_2$	$88^1/_2$
Banca națională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Națională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	$14.^1/_4$	15.—
Bancnote austriace contra aurŭ.	2.03	2.04

Cursulu pieței Brașovŭ

din 11 Noemvre st. n. 1887.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.66	Vênd.	8.69
Argint românesc	»	8.60	»	8.65
Napoleon-d'orĭ	»	9 90	»	9.96
Lire turcescĭ	»	11.21	»	11.27
Imperialĭ	»	10.20	»	10.25
Galbenĭ	»	5 90	»	5.95
Scrisurile fonc. »Albina« 6%	»	101.—	»	102.—
„ » „ 5%	„	98.—	»	99.—
Ruble Rusescĭ	»	110 —	»	$111.^1/_2$
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.		

Tipografia ALEXI, Brașovŭ.